

Kranjc F. Marijan, generalmajor v pokoju

Jože Zalar - sokol, tigrovec, partizan¹

(Izjava o Tonetu Majniku in spopadu 13. maja 1941 na Mali gori)

Nedavno sem od ribniškega Združenja za vrednote NOB prejel kopijo pisne izjave **Jožeta Zalarja** iz Kočevja, Trg zbora odposlancev št. 76, ki jo je napisal leta 1971 in poslal dva izvoda v Ribnico². Izjava je bila založena v arhivu ZB NOB in doslej menda ni bila objavljena. Druga kopija se nahaja v zasebnem arhivu NN v Ribnici.

Anton (Tone) Majnik
(Vir: Primorci.si)

Pošiljatelj navaja, da je bila Zalarjeva izjava poslana meni zato, ker sem o **Tonetu Majniku** in spopadu na Mali gori 13. maja 1941 podrobneje pisal v svojem strokovnem članku³, pa se pričakuje, da bom nekatere navedbe iz Zalarjeve izjave upošteval in dopolnil svoj prikaz in analizo spopada na Mali gori.

¹ Iz Statusa animarum župnije Ribnica št. XIV, stran 126, so za družino Zalar, Ribnica 62, razvidni naslednji podatki (prijazno posredoval dekan mag. Anton Berčan): oče: **Zalar Jožef**, davčni sluga, rojen 9. 10. 1898, Dobec 16, Cerknica, mati: **Antonija**, roj. **Bizjak**, rojena 28. 12. 1900, Kostanjevica št. 26, poročena 4. 6. 1022; otroci: **Antonija**, zakonska hči, rojena 6. 2. 1924, Kostanjevica 64, **Vilijem Jože**, zakonski sin, rojen 12. 6. 1927, Kostanjevica 64, umrl 11. 1. 1945. (ustreljen kot partizan - talec od Nemcev v občini Cirkovce pri Pragerskem, pisna izjava Avgusta Gojkovič-a iz Starošincev št. 34, Cirkovce pri Pragerskem).

Iz popisnice ZB NOV Kočevje z dne 20. 12. 1973 (kopija pri avtorju): priznan borčevski staž od 1. 10. 1941 do 15. 5. 1945 (ilegalno delo, zapor, od septembra 1943 v Ribniško-notranjskem vojnem področju, prejel red zasluge za narod 3. stopnje in medaljo za hrabrost, 80 % invalid, ločen, umrl 23. 1. 1984, v starosti 84 let.

² Celotno izjavo objavljam v prilogi – 1.

³ Marijan F. Kranjc, generalmajor v pokoju, *Danilo Zelen – Dušan, vojaški vodja TIGR-a, tajni sodelavec ObC VKJ v Ljubljani in britanskega IS in SOE*, www.vojastvo-militray.si (objavljen 11. 5. 2015).

Pri preverjanju pristnosti Zalarjeve izjave sem ugotovil, da je prvi del skoraj povsem tak, kakor je navedla novinarka **Boža Škoberner** leta 1990 v svojem članku o **Danilu Zelenu** v Primorskih novicah. Namreč, v svojem članku o Danilu Zelenu sem povzel pisanje Škobernetove na str. 10 in 11, ko navaja »novo pričevanje« **Janeza Debeljaka**, sina **Anke Debeljakove (Kramarčkove)**, Zelenove prijateljice iz Ribnice. Škobernetova navaja tudi pričanje **Toneta Černača**, kakor sta mu v partizanih razlagala Tone Majnik in **Ferdo Kravanja**, ki pa se mnogočemer razlikuje od izjave Jožeta Zalarja.

Mnenja sem, da je izjava Jožeta Zalarja sprejemljiva in da ~~predstavlja~~ dragocen sekundarni zgodovinski vir, saj je povzeta iz neposredne pripovedi Toneta Majnika, udeleženca spopada na Mali gori!

Navajam nekaj bistvenih podatkov:

a) Tone Majnik in Jože Zalar – dejavnost do prihoda Italijanov:

- Leta 1935, na prošnjo Sokolskega društva v Ribnici, je bil Tone Majnik kot učitelj premeščen iz vasi **Žvirče** v Suhi krajini v Ribnico, da bi obenem vodil godbo na pihala, pevski zbor in gledališko skupino;
- Eden od pobudnikov te zamisli je bil tudi Jože Zalar, davčni sluga v Ribnici in prosvetni referent Sokolskega društva;
- Člani Sokola so se shajali v gostilni »Pri Kramarčku«, saj sta lastnika Janez in Anka Debeljak, oba učitelja, bila aktivna člana društva. Šlo je za člane levega krila Sokolov, ki so obenem bili tudi pripadniki Društva prijateljev Sovjetske zveze. Eden od njih je bil tudi Tone Majnik. Ko se je leta 1938 preselil v staro posojilnico kjer je stanoval Jože Zalar, sta postala tudi zaupna prijatelja⁴;
- Ob koncu leta 1940 sta imela zaupen pogovor, na katerem je Jože Zalar pristal na sodelovanje s Tonetom Majnikom, vodilnim tigrovcem. **Tako je tudi Jože Zalar postal tigrovec!** Sprejel je nalogo, da bo sodeloval pri čuvanju orožja, da bo imel javko za glavno trojko tigrovcev (ostalih dveh ni poznal, dobil je le polovico razglednice Tromostovja v Ljubljani – prinašalca druge polovice sta člana trojke) in izgradnjo dveh bivakov za trojko v Mali gori (blizu brezna **Žiglovica**) in na Veliki gori (blizu zaselka **Zadolje**);
- Skupaj z Majnikom sta stanovala v stari posojilnici, kjer sta »zgradila« tri bunkerje za orožje: v kleti, pod stopniščem in v dimniku. Orožje je od januarja 1941 naprej dovažal voznik osebne avtomobila (verjetno Danilo Zelen) pozno zvečer, ki je vedno poklical Toneta Majnika, ta pa Jožeta Zalarja. O prejemu orožja sta naredila tudi seznam! Dovoz je prenehal, ko je bil Majnik premeščen v **Kostel ob Kolpi**. Povsem izmišljena je pripoved nekega »vikend zgodovinarja«, da so Zelen in ostali zbirali po Mali gori odvrženo orožje pripadnikov VKJ po kapitulaciji ...

---

⁴ V stavbi stare posojilnice so tedaj stanovali še: stoletnik Tomšič, družina Petje (oče Anton dirigent, organist in pevovodja, sin Anton poznejši dramski igralec) in še koga bi se našlo. Stanovalce navajam zato, ker je pozneje verjetno nekdo od njih opozoril Majnika, da je bil Zelen pri njem na obisku!

b) Prihod Danila Zelena v okolico Ribnice:

- Drugi dan po napadu Italije (11. 4. 1941), se je pri Jožetu Zalarju v Ribnici oglasil Danilo Zelen in pokazal drugi del razglednice Tromostovja v Ljubljani. Zalar je prišleku, ki ga je prvič videl, predlagal, da ga lahko skrrije v pripravljeni bunker na podstrešju, vendar je Zelen predlog zavrnil. Zato mu je dal nekaj opreme in 15-letni sin ga je odvedel v pripravljeno zemljanko v zaselku Zadolje;
- Naslednjega dne okrog 4. ure zjutraj se je Zelen vrnil k Zalarju, češ da ne more prenesti bivanja v zemljanki. Ker se je proti večeru 12. 4. 1941 vrnil iz VKJ tudi Majnik, so najprej del orožja odpeljali v **Sodražico**, del pa pod **Boncar**⁵. Pri Zalarju je ostalo dovolj orožja za ribniški sektor, zato mu je Majnik naročil, da orožje lahko izroči samo tistim, ki bodo v prihodnje šli v partizane!
- Z Anko Debeljakovo je Zalar pripravil nekaj opreme in hrane, potem pa so zvečer s sobote na nedeljo vsi trije odšli v zasilni bivak blizu brezna Žiglovica na Mali gori.
- Zalar je hotel ostati z njima, vendar ga je Tone Majnik napotil nazaj v Ribnico, saj se je pričakoval prihod tretjega člana trojke (Kravanje), pa tudi sicer je imel Zalar nekaj nalog kot član terenskega odbora OF za Ribnico, kar je Majnik vedel;
- Zelen in Majnik sta se zatem premaknila v bivak bliže **Strugam**, kjer je Majnik imel stik s **Francem Hočevarjem**, županom v Strugah in edinim pripadnikom OF (kasneje so ga likvidirali Nemci ali domobranci) in šolsko upraviteljico **Brunsteinerjevo** (Šmalčeva iz Ribnice);
- Zalar se je z Majnikom sestajal vedno na drugem kraju, po dogovoru, navadno pa v **Lepovčah** (blizu hiše **Škrljevega Jožka**), pri **Pickovi kapelici**, **Belni ogradi**⁶ ali zaselku **Seljan** – vedno pa sta se oglašala na sokolsko himno »Le naprej brez miru«;
- Danilo Zelen je večkrat zboleval in postajal živčen, da sta ga »komaj ukrotila«! Zato je Zalar obiskal **dr. Oražma** in lekarnarja **Ančika**, ki sta mu dala zdravila in pomirjevala.

c) Spopad na Mali gori 13. 5. 1941:

- Majnik je Zalarja napotil k **Lovšinu** v **Goričo vas**, da bi jim dal ključke od - /svoje gozdarske kočice v **Bašlju** na **Mali gori** (opremljene s štedilnikom in ležišči). Opozoril Majnika, da kočica ni primerna za bivanje, ker ~~stoji~~ ob glavni stezi Ribnica–Struge, po kateri so hodili ribniški orožniki proti Strugam ali pa Stružani proti Ribnici. Bil je pri Lovšinu, vendar ga še ni prosil za ključ. Majniku je omenil, da bo najprej preveril, ali je kočica varna za bivanje;
- V torek 13. maja opoldan se je namenil z vlakom v **Kočevje**⁷ na katastrski urad. Ko se je odpravil proti kolodvoru, mu je znanec povedal: »Tisti, ki je bil za Veliko noč pri Tebi, leži mrtev v hrovaški mrtvašnici!« Stopil je k Debeljakovim in Ančka mu je povedala: zjutraj so Italijani in orožniki napadli tigrovce v Lovšinovi koči: eden je bil

⁵ V Fajdigovo barako v Podklancu. Vir: Oražem Mirko, Rešeto 2011/7.

⁶ »Belna ograda« je bila Češarkova ograjena parcela okrog 500 m od cerkvice sv. Ane in enako od Pickove kapelice (Vir: NN, Ribnica, 2016).

⁷ Po veljavnem voznem redu od 19. 5. 1940 so na progi Grosuplje–Kočevje vlaki imeli odhod iz Ribnice ob 7.32, 10.06, 15.47 in 21.05. Verjetno je Zalar nameraval na vlak ob 10.06, seveda pa so bile tedaj mogoče tudi spremembe voznega reda.

mrtev, drugi ranjen in tretji je pobegnil! Srečal je dr. Oražma, ki mu je povedal, da je moral obvezati ranjenca, njega pa je opozoril, naj »izgine«! Odšel je do Lovšinove kočice, da se prepriča o dogodku: kočica je bila povsem razbita, krvava, na strehi luknja, polno tulcev od revolverja, našel celo ročno bombo ... Nazaj grede je v hrovaški mrtvašnici prepoznal Danila Zelena.

- Jože Zalar je zaključil: »**Da je bilo tukaj izdajstvo, sem bil skoraj prepričan!**«
- V sredo 14. maja ga je poklicala Debeljakova Anka, da je Hočevnar iz Strug javil, da je Majnik živ in zdrav, zato mu je napovedal sestanek. Zatem sta se sestala in Majnik je prekinil zvezo, ker se je nameraval umaknil v **Iški Vintgar**.

d) Majnikov opis spopada na Mali gori:

Spominska plošča na Mali gori

(Vir: Google, Slike in Delo)

- V ponedeljek 12. 5. 1941 je bil Danilo Zelen zelo slab, zato so se odločili, da gredo v Lovšinovo kočico in si dobro odpočijejo (ključa niso imeli, ko so bili v koči, so vrata zaprli z zapahom). Bili so pripravljene na presenečenje, zato se niso sezuli (edino Majnik je sezul gojzerice, ker je dobil žulj).
- Prvi se je zbudil Kravanja, stopil pred kočico in oprezal. Zbudil je ostala dva in predlagal, da gredo iz kočice. Zelen je ugovarjal, želel, da bi še malo poležali ...
- Takrat je nekdo udaril po vratih in zavpil: »Kdo je notri, odprite!« Majnik je takoj prepoznal glas orožnika **Pišorna**, ustrelil v vrata – in zadel Pišorna, ki je obležal ob vratih. Zatem so začeli Italijani streljati in metati bombe.
- Tigrovci so imeli samo pištole in bombe. Prvi je bil ranjen Kravanja. Zelen je splezal na podstrešje in razkril streho, da bi lahko vrgel bombi na Italijane.
- Medtem je h koči pristopil italijanski poveljnik in zaklical: »Iščemo samo Toneta Majnika – naj se oglasi!«
- Ker jim je zmanjkalo streliva, se je Tone Majnik predal – odpahnil je vrata in stopil pred kočico: »Jaz sem Majnik!« Italijani so ga takoj vklenili in dva stražarja sta ga odvedla v stran od kočice;
- Italijani so takoj vdrli v kočico. Danilo Zelen je razkril streho, oddal nekaj streliv in vrgel dve bombi ...
- Tone Majnik se je pognal proti stražarjema in posrečilo se mu je pobegniti proti Strugam;

- Na njivi je zagledal tri ženske, tudi Hočevanjevo hčerko . Hčerka je šla po očeta, ki je s pilo Majnika osvobodil lisic. Ženske so mu prinesle civilno obleko in nekaj hrane;
- Potem se je Majnik napotil k svojim znancem iz OF in se kmalu zatem znašel med partizani! Tako so storili tudi drugi tigrovci!

e) Aretacija Jožeta Zalarja in italijanski zapor:

- Domobranci iz Strug so septembra 1942 aretirali Jožeta Zalarja, ga hudo pretepli in nato izročili Italijanom. Bil je zaprt 6–7 mesecev, nato pa so ga izpustili in se je vsaki dan moral javljati na karabinjerski postaji v Ribnici.

f) Srečanja s Tonetom Majnikom – partizanom in njegova smrt sredi Ribnice

- Po italijanski kapitulaciji se je Jože Zalar še nekajkrat srečal s Tonetom Majnikom kot partizanom: prvič v Lepovčah glede »partizanskega posojila«, drugič na Travni gori (bil je s Tonijem Černačem), enkrat z Anko Debeljakovo in nazadnje je povedel na srečanje njegovo sestro **Marijo**;
- 22. 11. 1943 mu je partizan **Lojzej** povedal: *»Ponoči so se srečali z domobransko patroljo. Sredi Ribnice je dobil rafal v prsa, Padel je pred »Pildarčkovo« gostilno«.*

Zaključek:

Zalarjeva pisna izjava je vsekakor važen zgodovinski dokument, ki bo tudi delno spremenil dosedanja dejstva o spopadu treh tigrovcev z orožniško-karabinjersko patroljo 13. 5. 1941 na Mali gori. Gre za prvi »tigrovski dokument«, ki pa doslej ni bil znan. Tigovec Jože Majnik je izjavo napisal na podlagi pripovedi Toneta Majnika, neposrednega udeleženca spopada, zato je tudi najbolj avtentična. Namreč, o samem spopadu na Mali gori sta ohranjena samo dva arhivska dokumenta – orožniško in karabinjersko poročilo, ki sta skoraj identični, razen, da so se karabinjerji »pohvalili«, kako je njihov pripadnik osebno likvidiral Danila Zelena – največjega sovražnika Italije!

V izjavi je tudi nekaj spodrseljavev (opreznost pred belogardisti iz Strug, orožje dati sami bodočim partizanom).

Zato najprej navajam doslej znani opis spopada na Mali gori⁸, ki je potekal takole:

- Trije tigrovci, ki so prenočevali v koči, so imeli namen, da se podnevi skrijejo v gozdu. Ker je zunaj padal dež, je Zelen zjutraj predlagal, da ostanejo v koči ... Storil pa je usodno napako, saj niti enega od njih ni določil za stražarja zunaj koče!
- Okrog 9. ure je mešana patrolja prišla do Lovšinove koče. Odločili so se, da jo pregledajo, če je v njej kakšno orožje in podobno. Ko so v koči zaslišali nekakšno

⁸ Marijan F. Kranjc, generalmajor v pokoju, *Danilo Zelen – Dušan, vojaški vodja organizacije TIGR, tudi tajni sodelavec ObC VKJ v Ljubljani, britanskega IS in SOE*, www.vojastvo-military.si (objavljen 2015).

šušljanje, je Pišorn stopil do vrat, ki pa so bila zaklenjena. Poklical je, naj odprejo, ko se to ni zgodilo, je nasilno vdrl v kočo. Pričakal ga je Kravanja in ranil v trebuh, karabinjer pa je ustrelil proti Kravanju (odbita krogla ga je ranila), da se je zvrnil na tla. Napadalca sta se umaknila, ostali pa so obkolili kočo in zavzeli primerne ognjene položaje.

- Obkoljeni tigrovci so se odločili za pasivni odpor – samoobrambo, ker so verjetno ocenili, da se z nenadnim prebojem ne bi rešili. Po vsej verjetnosti so se tudi dogovorili za častni samomor, če bo kdo od njih smrtno ranjen (Majnik in Kravanja, ki sta na koncu ostala živa, te podrobnosti nista v partizanih pojasnjevala).
- Sledilo je polurno medsebojno obstreljevanje. Ker je bila kočica lesena, so seveda krogle tudi prebijale lesene stene. Imela je tudi okno, pa je po vsej verjetnosti prav Zelen poskušal stoji streljati na orožnike – karabinjerje. Namreč, le tako je mogoče pojasniti, da je bil smrtno ranjen v zgornji del telesa. Ko je padel in se še zavedel, da je smrtno ranjen, se je Zelen odločil za častni samomor (pri sebi je vedno imel malokalibrski revolver).
- Po orožniškem poročilu se je ob 9.30 predal Majnik, ki pa je svojemu stražarju uspel zbežati, a ob 10. uri se je predal še ranjeni Kravanja.
- Zdi se mi, da so poročevalci zagrešili napako: tudi Kravanja je bil ranjen in je skušal narediti samomor, vendar je krogla samo oplazila glavo, on pa je omedlel. Takega so tudi ujeli.
- Po mojem prepričanju pa se je Majnik predal šele takrat, ko je videl, da sta njegova sotovariša naredila samomor in je tako ugotovil, da je vsak nadaljnji odpor nemogoč. Četudi je bil vklenjen, se mu je posrečilo, da je zbežal od svojih stražarjev.
- Ob 12.30 so prišli še italijanski grenadirji in v kočico vrli več ročnih granat, ~~pa so~~ šele potem pa so jo pregledali. V kočici so našli mrtvega Zelena.
- Odnegli so ga v mrtvašnico v Hrovači in ga naslednji dan, po obdukciji, pokopali. Po policijskih pravilih so ga verjetno tudi fotografirali in ko so v Ljubljani Onnis in njegovi primerjali fotografijo s slikami tigrovcev po tiralicah, so ugotovili, da gre za Danila Zelena.
- Dne 16. maja 1941 so Zelenova starša pripeljali v Ribnico na identifikacijo. Mati ni hotela prepoznati mrtvega sina, oče pa je v svoji žalosti klonil in priznal, da je to njegov sin Danilo! Ponovno so ga pokopali v Ribnici (po osvoboditvi so njegove posmrtne ostanke prenesli v družinsko grobnico v Ljubljano).

Spopad v Češarkovi oz. Lovšinovi kočici je bil kratkotrajen. Ko so trije tigrovci videli, da so obkoljeni, se niso odločili za izpad in preboj iz obroča, temveč za pasiven odpor do zadnjega, tudi za častni samomor (po predhodnem dogovoru). Očitno je bil najprej (smrtno) ranjen Danilo Zelen, ki se odločil za častni samomor, da ne bi živ padel v italijanske roke. Ko je Kravanja videl, da je Zelen mrtev, se je tudi sam odločil za samomor, vendar se je samo ranil v glavo in padel omedlel. Majnik je tako uvidel, da je ostal sam, vendar se ni odločil za samomor in se je predal ... Med obstreljevanjem kočice, ki je sledilo, je zbežal. Ranjenega Kravanjo so prepeljali v bolnišnico v Kočevje in zatem v Ljubljano, kjer je bil po akciji tigrovcev tudi rešen (Heda Derganc ml. je bila prijateljica Danila Zelena). Z Majnikom sta se zatem oba znašla v partizanih, kjer sta padla (Kravanja v nemški, Majnik pa v domobranski zasedi).

Po izjavi Jožeta Zalarja, mu je Tone Majnik takole opisal potek spopada:

- Trije tigrovci so prespali v koči, v katero so stopili brez ključa (nasilno ali s pomočjo vitriha). Spali so oblečeni in pripravljeni na presenečenje. Vrata so zaprli z zapahom na notranji strani. Malo pred 9. uro se je zbudil Kravanja in stopil pred kočjo in oprezal. Zbudil je ostala dva in predlagal, da gredo iz kočje, čeprav je zunaj pršilo. Zelen je ugovarjal, hoteč, da bi še malo poležali ...
- Takrat je nekdo udaril po vratih in zavpil: »Kdo je notri, odprite!« Majnik je takoj prepoznal glas orožnika **Pišorna** in je kar ustrelil v vrata – in zadel Pišorna, ki je obležal ob vratih. Torej, ne bo držalo, da je orožnik Pišorn vdrl skozi vrata in stopil v kočjo, kjer ga je ranil Kravanja, njega pa zadel karabinjer!
- Ranjeni orožnik Pišorn se je umaknil v zaklon, kjer so mu nudili prvo pomoč. Vsekakor pa je eden od orožnikov pohitel proti Ribnici – po dr. Oražma, drugi pa v Struge po konjsko vprego za prevoz ranjenca (Kravanje) in mrtveca (Zelena). Iz varnih zaklonov so orožniki in karabinjerji začeli streljati proti koči, od koder so se slišali posamezni strelji (samo skozi okno).
- Tigrovci so imeli samo pištole in ročne granate! Prvi je bil ranjen Kravanja, pa je gotovo tudi prvi poskusil narediti častni samomor. Zelen je splezal na »podstrešje«, da bi razkril streho in vrgel (dve) bombi na Italijane.
- Medtem se je oglasil italijanski poveljnik in zaklical: »Iščemo samo Toneta Majnika – naj se oglasi!« Menda je zagrozil, da bodo kočjo zažgali.
- Ker jim je zmanjkalo streliva, se je Tone Majnik predal – odpahnil je vrata in stopil pred kočjo: »Jaz sem Majnik!« Italijani so ga takoj vklenili in dva stražarja sta ga odvedla v stran od kočje;
- Ali so Italijani vdrli v kočjo, tega Majnik seveda ni mogel videti. Spopad se je nadaljeval. Danilo Zelen je razkril streho, oddal nekaj streliv in vrgel dve bombi ... Zatem pa je bil verjetno ranjen in je tudi sam storil častni samomor.
- Tone Majnik se je pognal proti stražarjema in zbežal proti Strugam, kjer mu je Hočevar prepilil lisice.
- Po časovnici se je spopad zaključil okrog 12. ure, ko iz gozdarske kočje ni bilo več slišati nobenega strela. Ranjenega Kravanjo so našli na tleh kočje, mrtvega Zelena pa zelo verjetno na »podstrešju« ...
- Zalar je po spopadu našel v koči ročno bombo, videl pa je tudi odprtino na strehi, ki jo je naredil pogumni Danilo Zelen!

Tako se končal spopad oz. strelski obračun na Mali gori, ki na simbolni ravni pomeni tudi prvi oboroženi spopad med italijansko okupacijo v Ljubljanski pokrajini.

Ker sta se Majnik in Zalar kmalu zatem znašla med ribniškimi partizani, se del izjave nanaša tudi na Majnikovo dejavnost med partizani.

Zalar je tudi zapisal ime partizana (priče), ki je povedal, da je Tone Majnik padel pod strelji domobranske patrulje v Ribnici.

Priloga – 1: Pisna izjava Jožeta Zalarja iz Kočevja, 1971:

Jože Zalar

Zalar je napisal prvo izjavo

Kateroga leta je Tone Majnik prišel v Ribnico, ne vem točno. Vem, da je bil na želje Sekelskega društva pregoščen iz Žvirč v Suhi Krajinai. Sekelske društvo je prosilo za njegovo premostitev, zato, da bi vodil v Ribnici godbe pri Sokolu. Ker je poleg godbe sedeloval tudi pri gledališki skupini in pevskemu zboru, jaz pa sem bil pri društvu referent za prosveto sva se tesneje spoznala. Navadne smo se ob večerih shajali v gostilni pri Kramarčku - Debeljak ker sta bila Janež in njegova žena Anka oba učitelja in člana Sekela. Je bil pri njih nekak naš družabni kotiček. Razgovarjali smo se o društvenih in družabnih, političnih in gospodarskih zadevah. Jaz se na politike nisem dosti spoznal in se zanje tudi nisem zanimal. Mene se goninale bolj društvene zadeve, predvsem dramatika. Pripominjam pa, da sem bil zagrižen nacionalist, vendar sem po 6. januarju začel razmišljati, da v Jugoslaviji ni šč. redu. Ko se je Tone Majnik leta 1938 preselil v stanovanje v isto hišo kjer sem stanoval tudi jaz, so postali najini sestanki pogostnejši in najini pogovori zaupnejši. Takrat sem zvedel, da je in tudi zakaj je emigrant. Od njega sem tudi izvedel stvari o katerih se mi prej v ucji nacionalni zagriženosti niti sanjaloni. Tako sem se Tonetu popolnoma predal in spremenil svoje miselnost. Pristopil sem k levemu krilu Sekela in društvu prijateljev Sorjetoke Zveze. Danes, ko pišem te sponine se dobro zavedam in sem prepričan, kar bi se dalo dokazati, da so je v Ribniški in Struški dolini onako kot z nenej zgodilo še noštota drugin po zaslugi edino Toneta Majnika. To lahke izjavljam kot zaveden rodoljub in tudi kot zvest p. ipadnik in sodelavec v NOB, na kar sem ponosen in pod svoje častje priznavam, da sem to postal pod vplivom in poštenim vodstvom Toneta.

Ko se je bližale kritično stanje, bila je mislim konca leta 1949, sva imela s Tonetom zopet razgovor, v katerem mi je Tone dejal, da ima v mene popolno zaupanje, bolj podrobno mi je razložil svoje stanje in kakšno delžnost je prevzel še s svojima dvema tovarišema in me brez kakršnih-koli ovinkov vprašal če sem pripravljen z njimi sodelovati. Na to sodelovanje sem prav zaradi poštenih in nesebičnih namenov Toneta Majnika in po njen njegovih tovarišev sodelavcev, brezpo gojno pristal (in si še danes, v kljub krivici, ki se mi gode od strani, odprane nekaterih funkcionarjev OF, štejem v čast, da sem z njimi sodeloval).

Toda naj privedo k dejanski nalogi te skupina:

Prva in glavna naloga, te skupine je bila zbrati in okladiti krožje v Ribnici. Po vseh premislih sva z Tonetom ugotovila, da bi bila zato najbolj primerna hiša kjer sva midva stanovala.

V pritličju hiše se bili na levi strani pisarniški prostori Ribniške pecojilnice, na desni strani pa je bile osebne stanovanje, ki ga je uporabljal Tone Majnik. V prvem nadstropju, pa se bile nad pecojilnice pisarne davčne uprave, nad Majnikovega stanovanjem, pa je bile moje stanovanje. V tej hiši je bila globoka podzemna klet, ki je (točasno) ni nihče uporabljal. V najbolj nevidnem kotu kleti, sva napravila kolikor mogoče neviden bunker. Da bi bile orožje čim bolj razmeščene sva uporabljala še skere neopazen prostor pod stopniščem iz pritličja v I. nadstropje, lesa ne stopnišče iz I. nadstropja na pedstrešje in za vsak slučaj še neuporabljen dimnik.

Kake bo dehajale orožje mi je Tone dal tele navodila:

Pozno ponoči bo pripeljal osebni avto. Voznik bo Toneta poklical z dogovorjenim znamenjem, za katerega bi jaz ne smel vodeti, Tone pa bi mene poklical z znamenjem katerega pa bi oni ne smeli vodeti. Majnik me je opozoril, naj to ne smatram kot nezaupanje napram meni, ampak, da to zahteva njihova organizacija. Ker pa bi se lahko zgodilo, da bi ob istem času Majnika ne bilo v stanovanju je odredil tako, da je tisti, ki je material pripeljal, lahko poklical tudi mene. V ta namen sva napravila v mojem stanovanju popolnoma nevidno signalno napravo. Dovažanje orožja se je začelo nekako v drugi polovici meseca januarja 1941. Ko je avto pripeljal, navadno je bilo med 11. ure zvečer in 1. ure zjutraj je Tone prešel zavoj ali zabojček, kar je že bilo, poklical me, da sva material pregledala in ga spravila v bunker. Vabila sva tudi seznanjene in količine orožja. Število tega orožja bi danes ne mogel navesti, ker sem že precej pozabil. Pa tudi mislim, da to ni važno.

Ko je bil Majnik premeščen iz ^{Kostela} ~~Kostela~~ v Kostel ob Kolpi je dovažanje orožja prenehale. Takrat mi je tudi rekel, da je orožja za ribniški sektor za enkrat dovolj in da se mora napraviti skladišče tudi še kje drugje. Iz Kostela ^{po sodelstvu s Kostelom} je oglasil Majnik pri meni samo še ~~enkrat~~ ^{enkrat} parkrat, da se je prepričal ^{in da je v redu} če je v redu in mi naročil, da (pod osebno odgovornost) je ne smem brez njegove vednosti, odtod njegovega dovoljenja orožja nikomur izročiti; razen, da lahko ukrepam po svoje, če bi se njemu kaj zgodilo. Tukaj moram pripomniti, da ~~obeh njegovih tovarišev nisem poznal~~. Če bi se pa kateri ^{med njimi} pri meni oglasil mi je dal razpoznavni znak. To je bila na polovico pretrgana razglednica Ljubljana s ~~Trnovec~~ ^{Trnovec}.

Iz Kostela je bil mobiliziran v vojske in se do razpada Jugoslavije nisva več videla.

Moran pa še povedati, da sem moral po njegovem nalogu med tem časom pešakati in pripraviti bivake za tri - skrivališča, enega v gozdu v Mali gori enega pa pod Velike gore v bližni vasi Zadelje.

- 3 -

Ta ^{11.4)} kaj drugi dan po razpadu Jugoslavije - bile je b petek/proti večeru, se je na domu pri meni oglasil neki tovariš in je rekel, da je prišel k meni po naročilu Majnika in da ga naj nekam skrijem, deklica se ne vrne Majnik, to da bo za par dni. Ko mi je pokazal pravi znak sem mu rekel da je lahko pri meni, ker sem imel za vsak slučaj pripravljene tudi skrivne ležišče na podstrešju. Ker pa je vztrajal, da se čuti bolj varnega zunaj, sem mu dal nekaj opreme, ^{11.4)} sem ga hotel odpremiti v bivač Zadolje. Moj takratni šole 15 letni sin, ki ^{mi} je meni že pomagal je rekel, da je boljše če sem preke noči jaz doma, če nerda še kje pride in bo rajše en odpeljal tovaraša v bunker. Tako se je tudi zgodilo. Ko se je sin vrnil mi je rekel, da je tovariš v bunkerju kar zadovoljen, saj je bil bunker ~~in~~ kar najbolje skrit, dobre zavarovan pred slabim vremenom in nastlan s suho slamo. Okrog četrte ure zjutraj pa se nanadoma pojavi pri meni ves tresoč in potoži, da ne zdrži sam v gozdu. - *Siu!*

Zjutraj pa se je vrnil tudi Tone Majnik. Tedaj sem zvedel, da je tovariš, ki je bil pri meni Danilo Zelen. Prvo kar smo naredili je bilo razdelitev orožja in delovnih krajev kam se bo orožje preneslo. Majnik je imel tudi za to še kaj urejane in organizirane. Nekaj tega orožja je še isti večer neki ^{11.4)} kmet iz okolice Sedražice odpeljal v pripravljen bunker pod ~~Stavnanjo~~ Bencarjem. Vsek pa ~~ga~~ načrt tega skrivališča sva imela z Majnikom. Ostala del orožja pa je ostal pri meni in po Majnikovem naročilu bi ga lahko dal tudi posamezniku, ki bi se prijavil, da odide v partizane. Petna dne so s pomočjo Anke Debeljakove spravili skupaj nekaj potrebne opreme in hrane in smo v noči od sobote na nedeljo vsi trije odšli v zasilni bivač - Mala gora. Ta bivač je bil blizu brezna Žiglevec. Tretje ga tovariša Kravenja še ni bilo. Jaz sem Majniku izrazil željo, da bi ostal kar v njihovi skupini, kar pa je odklenil in mi je dejal, da ben voč keristil če ostano v Ribnici, ker bi sicer oni bili brez vsake povezave z ribniško dolino in da bom potreben tudi pri ustaveitvi terenskega ga odpora OF na Ribnici. Še danes se čudim, ^{11.4)} kako je mogel za človek v razmerah kakršnih je bil in v tako kratkem času tako skere brezhibno delujočo organizacijo po vsej ribniški dolini, Sedražici in okolice in kako je vzdržal v Struški dolini, kjer je bilo leglo belegardizma in poznaje "Črna reka". Kaj takega je v tistem času zmogel res sump Majnik. Tisto nedeljo ^{11.4)} proti večeru me je Majnik poslal nazaj v Ribnico, naj skušam izroditi do, ko se Italijani že predrl iz Ljubljane. Po Anki Debeljakovi, ki je tudi bila povezana z Majnikove skupine sem izvedel, da se predirajo Italijani nekje proti Pijavi Gornji in Turjaku, in da jih po neki predhodnici pričakujejo v ponedeljek v Ribnici-popolne. Jaz sem še

iste neč žel poročati Majniku, ki pa me je takej poslal nazaj z narečilom naj ob prihodu Italijanov ugotovim kakšne so njihove enote, po možnosti število in pa kake jih bo ljudstvo sprejelo. Kar sem videl in mogel ugotoviti sem žel takej nazaj poročati Majniku.

Majnik in Zelen sta odločila, da se premakneta v bivač bliže Strug, kjer naj bi se jima pridružil še Kravanja in kjer je imel Majnik stike tudi v Strugah s Francem Hečvarjem, ki je bil v istem kraju edini pripadnik OF (pozneje so ga Nemci ali domobranci ustrelili.) in pa s tankajšnje upraviteljice šole Brunsteinerjeve (bila je Šušterova iz Ribnice), sva z Majnikom določila kje bova imela poznejše občasne sestanke. Prvi sestanek sva imela pri skupini hrastov ne daleč od hiše Škriljevega Jožka v Lepovčah. Vsakokrat pa sva določila sestanek na drugem kraju. Navadno so bili ti sestanki pri Piskovi kapelici, Belni ogradi ali pri zaselku Selan. Najini sestanki so bili enkrat do dvakrat tedenske. Če bi se na določenem kraju iz kakršnega koli razloga ne dobila sva hodila okrog po gozdu in žvižgala melodije "Le naprej brez miru". (SOKOLSKA)

Ob neki priliki mi je Majnik potožil, da imata s Kravanjem težave z Zelenom, ki da večkrat oboli in da postaja tako živčen, da ga včasih komaj pomirita ali ukrotita. To sem jaz povedal, sedaj že pokojnemu dr. Oražmu v Ribnici, ki mi je dal nekaj zdravil in pomirjevalnih sredstev, nekaj takšnih stvari mi je dal tudi še pokojni lekarnar Ančik. Ko mi je šla Anka Debeljakova dala nekaj čistega perila, sem je kar na slope ugnil v gozd brez določenega časa in kraja za sestanek. Imela pa sva kaj kmalu sročila s Tenetom, da sva se z najinim žvižganjem "Le naprej brez miru" kaj kmalu našla. Takrat pa bi se bila s Tenetom skraj sporekla. Zepet mi je potožil glede Zelena in me je presil naj pri posestniku Lovšinu v Goriči vasi dobij ključ, od njegove gozdarske kočice, kamor bi se odčasa do časa zatekli, zlasti v prav slabem vremenu.

Lovšin je namreč imel v istem predelu Male gore velik gozni kompleks, karj na njem pa precej udobno kočico z ležišči, štedilnikom in vodnjakom. Proti tej Majnikovi želji sem prav resno ugovarjal in ga opozoril na to, da staj kočica skero tik ob javni stezi med Ribnico in Strugami, ki je pretežno uporabljajo prebivalci Strug, torej tudi tankajšnji belogardisti kadar so na pohodu proti Ribnici in tudi žandarji iz Ribnice proti Strugam. Majnik je rekel, da se tega dobro zaveda, da bi pa le rad ustregel in pomagal Zelenu. Ta najin razgovor je bil na seboj ali nedelje navedeno točno. Jaz sem končno pristal, da bom ključ od kočice kakorkoli dobil. Presim pa sem Majnika naj do najinega naslednjega sestanka, ki naj bi bil naslednji četrtek, keč: nikakor ne približujeje, ker sem jaz medtem časom skušal čimveč ugotoviti kakšna je situacija okrog tiste bajte. Naredil sem si načrt, da se bom med tem časom en dan pretihotapil v bližino kočice in magari še penoči oprazoval.

5

če bom nekega opazil kaj sumljivega, potem jih ključa spleh ne bom prinesel. Majnik je na to pristal in mi zagotovil, da se bodo ravnali po najinih dogovorih in načrtu. V ponedeljek sem se z lastnikom keče pogovarjal kot slučajno o raznih stvarih. Glede ključa pa mi nisem še nič omenil ker sem hotel čimdalje po evinkih izvedeti kako bo reagiral na prošnje za ključ. Mislil sem si da bom do ključa že prišel tako ali drugače. Vendar pa se moram najprej prepričati glede njihove varnosti. Za terek sem imel opraviti v Kečevju na katastrski upravi. To priliko pa sem mislil izkoristiti za ogled stanja okrog keče. Očel sem proti kolektorju, da bi se v prvem vlakem odpeljal do postaje Lipovec, tam pa izstopil in izginil v gozd. Tako bi imel ves dan čas za opazovanje. Ko pa sem šel na trg kar na enkrat nekdo kliče za mano: "Ježe, tisti, ki je bil o Veliki noči pri tebi, leži v mrtvašnici mrtov." Italijani so ga Mali seri ustrelili. Skoro sem otrpnil, njega ko par grabe nahrulil naj ne kriči za mano. Stopil sem k Debeljakovim, kjer mi je Anka povedala, davce Italijani, z njimi, da je bil tudi eden od jugoslovanskih žandarjev ponoči napadli Lovšinovo bajto. Eden je mrtov, eden teško ranjen, enoga pa so ujeli. Sveda smo takoj slutili, da je to Majnikova skupina. Odločil sem se, da moram ugotoviti kdo je v mrtvašnici, ki je od Ribnice oddaljena kilometro. Srečeval sem nekaj civilov in tudi precej številno italijansko patruljo. Končno sem srečal dr. Oražna, ki so čutili Italijani zjutraj nagnali, da je moral iti obvezat ranjenca, ki mi je rekel naj hitro nekam zginem, ker da je nekoga slišal, ki je rekel, da tisti ki je mrtov bil o Veliki noči pri vami. Jaz sem vseeno šel k keči, da bi le nekega dobil kakšne sledov o Majniku. Keča je bila vsa raztrgana od strelov in bomb, v netranjosti vse razmetano in krvavo, na sloncu stroho precejšnjo odprtina, tudi je p bajti ležale deseti praznih tulcev in ena še cela ročna bomba, kar je vse dekezovala, da so fantje skupno berili. Vrnil sem se in razmišljal kako je mogle do tega priti, saj je bila med nami vendar dogovorjena, da se pred našim sestankom ne bodo približali keči. Da je bile tukaj izdajstvo sem bil skerej prepričan. Samo kdo bi bil izdajalec? Demov grade sem se ustavil ob pokopališču, ker bi se bil le rad prepričal kdo je mrtvi. Ker je bila mrtvašnica zaklenjena sem na zunanjo stran pokopališkega zidu prislonil kos bruna, splezal do okna in videl da na sedirni mizi leži Zelen. Ena stran glave je bila hude odpravljena. Drugi dan zjutraj je poglala pome Anka. Pri njih je že bil France Hečevar iz Strug in nam povedal vesela novice, da naj bomo radi Majnika brez skrbi, ker je živ in zdrav, zopet dobro opremljen in zopet dobro skrivališče in da mu je prav en pripilil lisice na rokah, potem ko je ušel Italijanem. Po Hečevarju mi je Majnik narečil za spetni sestanek. Kdaj in kje je bil ta sestanek, pa se sedaj točno več ne spominjam. Sestane

6

je bil kratek. Majnik mi je priznal, moje skrb in prizadetanje za njihovo varnost in da za nekaj časa ne biva imela zveze ker se bo premaknil za nekaj časa nekam v Iški Vintgar.

Popolnoma brez povezave sva bila nekako od septembra 1942 do poletja 1944 ker se bili mene ta čas prejeli demobraneci iz Strug ne prav pošteni premlatili in izročili Italijanom, ki so me za 6 ali 7 mesecev zaprli. Ko se me izpustili sem se moral vsako jutro javiti pri karabinerjih. Ne pa sva se kljub temu z Majnikom zopet našla. Imela sva sestanek zopet v Lepovčah čeprav je bil Tone takrat precej daleč blizu Strug. Sestanek so bili peredki in so se nanašali le na pobiranje takrat razpisanega partizanskega pesojila. Meni je bil deležen trg Ribnica in sem hodil Majniku poročati le o uspehu podpisane pesojila.

Ne vem pa če točno spomniti v katerem času sva imela sestanke na Travniki gori. Vem le, da je bilo trikrat. Enkrat sva šla skupaj z Anko Debeljakovo, enkrat sem šel sam, (takrat je bil Majnik skupaj s Črnačecem) enkrat pa sva Majnika obiskala skupaj z njegovo sestro Marijo.

Tako je po kapitulaciji Italije, so se vsi politični aktivni evakuirali v že pripravljene taborišče Merinavec t.j. hrib oddaljen 20 do 30 minut od planote ali jase Jelenov žleb. Ta je bila na že precejšnja skupina ki jo je zopet vodil Majnik. V tem taborišču je bilo vskladiščene tudi precejšnje število hrane, tekstilnega in drugega blaga, ki smo ga prenesli ob evakuaciji iz Ribnice. Sicer pa je bilo to taborišče precej lahke dostopne skozi Jelenov žleb, ali po stezi skladi Bukovice mimo Pilda, ali po gozdni poti od Bele vode čez Martolec.

Po vodi za potrebe taborišča smo hodili na jaso v Jelenov žleb, kjer so bile še cisterne od bivše Rudežove parne žage. Ko smo neke jutro ravno na tovarnilni pesede za vodo našega pridnega "Milana" (to je bila mule ki nam je služila kot zvest tovariš in jo je pozneje tudi doletela tragična smrt) se v Jelenovem žlebu zaregljale mečne detenacije. Majnik je take odredil priprave za umik. Najprej ženske, inali smo tudi ranjenca, ki so je bilo treba nositi - možki pa smo raznašali vreče, zaboje in jih tlačili med večje odprtine med skalami, in pokrivali kar s suhimi vejami ali kar je bilo pač pri roki. Kar bo pa bo. Vsak pa si je mislil, ali kar je žep ali torba nekaj meke ali skadkerja, da bo za prvo silo, če nam Nemci skladišče uničijo. Ko smo začutili Nemce že čisto blizu, smo se usaknili še ostali in ko se zbrali in ugotovili, da nikogar ne manjka. Krenili so proti Kezjemu vrhu, kjer smo se sešli z bataljonom IV. brigade. Majnik se je razgovarjal z komandantom bataljona, če bi se jim mi lahko pridružili. Komandant je naše želje, kakor je se izrazil sicer nerad odklenil ker je bilo v naši skupini preveč takih, ki so bili za barbo nesposobni. Dejal je da še sam premišlja ali bi sprejel barbo ali pa bi se z bataljonom tudi usaknili.

- 7 -

Svetoval nam je naj krenemo proti Travnici gori, kjer se bomo sešli s štabelo brigade. Ko smo prehodili še kakih 300 metrov, smo zaslišali od smeri kam smo bili namenjeni regulirne strojnice. Torej nam je bila pet do štaba brigade presekana. Tukaj se je pokazalo, da Majnik ni samo dober organizator ampak prav tako dober strateg. Odredil je, da smo krenili navzdol skrajno d tretine križa (Velika gora) in se stisnili v ozke skalnate klisuve. Ko smo po glasevih opazili, da gredo Nemci nad nami v smeri proti Travnici gori, so začeli posamezno plezati iz klisuve in hiteti do kraja, ki nam ga je določil Majnik, potem pa že pepelni temikolovratili proti Belim stenam, tako da smo po petih dneh zopet prišli v naše taberišče, ki je bilo popolnoma nedotaknjeno.

Tukaj se je petem skupina razdelila na manjše skupine, v starem taberišču je ostal le del okrožne skupine. Zaradi varnosti je Majnik odredil, da si poiščemo drug prester in naredimo nov bunker.

Ker v Ribnici tačas še ni bilo stalne nemške postojanke, ampak je prehajal skozi le avtokolona med Ljubljano in Kečevjem, se je Majnik še pogosto zadrževal v Ribnici in okolici. Od časa do časa pa je prihajal k nam v taberišče.

Ob neki taki priliki je šel pogledat, kako napreduje bunker, ko sva bila sama ni je povedal kako je prišlo do tiste tragedije v Lovšinovi keči.

→ Tisti ponedeljek pred usodno nočjo, oziroma jutro, v terek je bil Zelen prav posebno slab. Težil jo, da ga boli glava, da v tisti lučnji ne vzdrži nič in da bo gotovo poverel, če se ne bo vsaj enkrat spočil v pravi posteli. Vse prigovarjanje naj potrpi samo še dva dni, ni nič pomagalo. Končno se so odločili, da gredo do keče, tam nač prospije, zjutraj pa se skrijeje nekje v bližini, tako, da jih bom jaz lahko našel. Kako se v kečo prišli ne vem točno. Morda mi Majnik ni povedal, ali pa sem jaz že pozabjal. Dobro pa se spominjam, da mi je rekel, da so vrata na notranji strani zaprli z zapahom. Namestili se so edno po ležiščih seveda pripravljeno na presenečenje. Prvi ~~zjutraj~~ Le Majnik sá je sezul skrajno nove gejsenje, ki se ga bili mi potje ožulili. Prvi se je zbudil Krvanjanja, stopil pred kečo in ker ni opazil nič sumljivega se je vrnil nazaj in vrata zopet zapahnil. Ona druga dva je zbudil inn opozoril, da se že rahlo svetli in da po ule prši droben dež, da se je treba pripraviti za odhod. Ugovarjal je zopet Zelen, češ, da bi rad še malo položal. Takrat pa je že nekdo udaril po vratih in zaupil: "Kdo je notri odprite!" Majnik, ki je speznal, da je to glas žandarja iz Ribnice (bil je menda Pišeren) je ustrelil kar skozi vrata. Žandar je bil zadet in se je kar pri vratih zvalil na tla. Nato so Italijan užgali po keči s puškami in bombami. Naši fantje so bili eberoženi le s

- 8 -

pištelaši in bombami, pa se kljub temu precej časa zadrževali Italijane, da niso mogli vdreti v kočo. Med tem pa je že bil Krawanja ranjen, Zelen je plazal na pedstrešje, da bi razkril strehe in od tam užgal po Italijanih z bombami, vdror skazi vrata pa je zadrževal Majnik sam. Berba je morala biti ebupna, zlasti ker je našim že znanjkovale municije. Med tem se je keči približal komandant in zaklical, da iščeje samo Majnika in če je v koči najstapi von, druge, da bodo pustili pri miru, drugače pa da bodo kočo zažgali. Ko je Majnik uridel, da je vsak odper nemogč, kor sta za borbo sposobna sar če dva ak skeraj brez streliva se je pojavil na vratih in zaklical: "Jaz sem Majnik!" Hitro se ga zgrabili, mu nataknili lisice in ga edgnali nekeli stran od koč. Stražila sta ga dva vojaka, na vsaki strani njega je staleder nekaj Italijanov je vdrle v koč. Naenkrat pa se je streha na slemenu razvahnila od tam je padlo še nekaj revolverskih streliv in zaporedoma padli še dva bombi. To je bil Zelen. Italijani so streljali že v koči.

Majnik je vedel, da ga čaka gotova smrt, toda rekol si je: ubili me ne boste zvezanega kot psa, če bom že padel, bom padel na begu! "Ko je opazil, da se stražarja dosti ne zanimata zanj, kor sta precej eplašena zijala kaj se dogaja v koči, kamor so se zgnatli že vsi ostali Lahci si je dejal: zdaj ali niheli in se z vso silo zaletel najprej v enega, potem v drugaga stražarja: sbečal v voz. Kričali in streljali so se njim, vendar mu je uspelo se jim izogniti. Spreka je bila v tem, da je gozd tam vprecej gosto zaraščon z debelimi drevci. Kor ni imel zvezanih gojzerjev, so ga pri begu od začetka svinili, sate nih je kor med tekom izbral iz nag in bežal bas. Ke je ugotvil, da so nasledovalci že precej daleč za njim ali pa, da ga več ne zasledijo je sbečal iz gozda proti Struškim njivam. Že iz gozda je opazil, da so na bližnji njivi tri ženske, nekaj ekparajo in je med njimi speznal hčerko Hočevanja, ki ga je tudi takej speznala in pritekla k njemu. Napresil je je naj steče domov in pove očetu kaj je zanj in da naj hitro prideš k njemu z malo pile. Hočevar je bil kmalu tam in mu pripilil lisice, prinesel pa mu je tudi par svojih čevljev, ženske pa se preskrbele hrane in nekaj obleke in perila, pete pa so mu pripravili zasilno skrivališče v bližnji njegovega doma. Toliko von e tragedijiv Lovšinevi koči, kakor ni je pripovedoval. Od tega e tem nisem slišal pripovedovati in tudi nevern če je Majnik e tem komu pripovedoval.

Pač zdajle sem se spomnil. Ob neki priliki sem bil pevsem slučajno navzeč pri nekem pogovoru, ki se je nanašal na odkritje spominske plešče Majniku v Ribnici. Zdi se mi, da je nekaj pripovedoval Peter Šebar, priseči pa to ne t mogel, vem le to, da je bile, pripovedovanje e tisti stvari precej drugačne nakar jaz nisem mogel biti tiho in sem izjavil, da vem jaz točne kaj in kake se je zgodilo v Mali gori in da bom to ako bo treba tudi povedal ali napisal

- 10 -

Te sem sedaj izpolnil, ne morem pa zagotoviti, da nisem kakšne podrobnost pozabil. Kajti že let po nekom dogledku, pa nekaj 73 let in pa še moje sedan zelo neugodno zdravstveno stanje, kaj lahke povzročajo pozabljenje. Prav se sem se še spomnil, da sem se srečal z Majnikom, ko je bil v Tra vni gari skupaj z nekimi Črnačeni, ki ga jaz nisem poznal. Enkrat sva bila pri nje z Anko Dobeljakovo. Ven, da je takrat neke stvari naročil, ki sem mu jih kmalu potem neseel sam, tretjič pa sem bil pri nje z njogovo sestro Marijo. S tem bi bilo mojega priporočanja konec. Ko je bil nazadnje pri nas v taberišču in si je ogledal že skoraj degradiran novi bunker, mi je rekel, da naj, če morem naredim v bunkerju poseben kotiček, ki naj bi bil zagrajen od ostalega prostora, v steno pa naj bi bile vdolane najhne okna. Ta prostorček, mi je rekel, da bi služil za celične sestanke. Šipe bi se morde dobile še v kapeli, na ja si v Jelonovem žlebu. Naj tja pošljeva dva fanta, ki pa skrajnata javiti prostovoljno, kajti kretanje po Jelonovem žlebu je bilo še vedno spasno. Prostovoljno sta se javila Ljze Stare in kraj Tone Čušarek. Prav ko sva jima dajala navodila kako naj se približata kapeli, so v Jelonovem žlebu, kjer je bila tista kapela odjeknili rafali brzestrel. Majnik je takej prepovedal, da bi se kdo napetil do kapele, dokle r ne ugotovimo, kdo je bil in kdo je streljal. Ker se je že kročilo se je Majnik podelavljaj od nas, ker ob vsakem obisku smo ga tudi tokrat presili naj ostane pri nas, ker je kretanje po Ribnici zaradi prohojanja nemške kolone in donobranskih patrolj vedno bolj nevarno. Rekel nam je naj bomo brez sirbi da se bo ševal in ko bo opravil še neke važne delžnost bo ostal vedno pri nas. Jaz sem ga še del peti spremlil in mu še enkrat omnil, če ne bi bile boljše, da bi ostal, ker ne muži neka tema slutnja. Načrtnil se mi je in rekel, da prvič opaža pri meni bojazen in do naj bom le miren in brez sirbi. Ko sva se poslovila mi je še naročil, najm zjutraj pošljeva Lejzet z mulo v Dane, kamur nam bo pripravil, ozirpa, da je že za nas pripravljena neka nekaj sronjakega mesa. Te so bile zadnje njogove besede, ki sem njih slišal in zadnji trenutek, ko sem še videl obraz najzvestejšega in najbolj požrtvovalnega in tudi nikdar pozabljenega Teneta Majnika.

Ko se je naslednje jutrenzačele svitati, sem se sam podal proti jaci v žlebu da bi ugotovil kdo je bil tam prejšnji večer in pa če bi bile mogoče dobiti kakšen kos šipež

našel sem kupček še toplega pepela in kartone nemških cigaret. Ko sem še nekaj časa sprezerjal in ugotovil, da ni nič suvljivega, sem se splazil do kapele. Šipe v sknih so bile popolnoma zdrobljene, v netranjosti kapele pa sta viseli dve vočji svetniški podobici še celini šipami. Tudi te bodo dobre za celični bunker, splazil sem se v kapele in vzal iz slik šipe. ~~Šipe so v sknih popolnoma zdrobljene, v netranjosti kapele pa sta viseli dve vočji svetniški podobici še celini šipami. Tudi te bodo dobre za celični bunker, splazil sem se v kapele in vzal iz slik šipe.~~ Okvire s slikami sem obesil nazaj na stene in upam, da mi prečista devica Marija in njen še čistejši ženin

- 11 -

Ježej, ker sem ju jaz opopal tako dobrih zaščitnih pokrival. Morda pa sta na te že pozabila.

Šipe sem takaj ednesel k novemu bunkerju in ker je bilo že popoldne in je precej mokro snežilo, sem rekel fantom, da naj kar grede v bunker, da se osuše in ogrejeje. Tudi sam sem se vrnil proti staremu taberišču. Med potje sem naložil na naše gule, ki se je z najhujim toverem vračala iz doline. Šolo kakih 10 krdakov zanje je šel Lejze z globoke sklenjeno glave. Kot, da bi me nekaj udarilo v prsa. Lejze, ki se je vedno le smejal, poveša glavo. Nekaj kudega se je zgodilo. Ko sva prišla skupaj, sem ga vprašal kaj je novega v dolini? Samo zdahnil je. Sem kar rekel kaj je s Tenetom? Zajekal je. Peneči so se srečali z Dobrobranske, pa grulje. Sredi Rábnice je dobil rafal v prsa. Padel je pred Pildarčkovo gestilno.

Wapical Zalar Jože,
Kočovje

~~Tag 3. oktobra~~

Tag zlova odprekavni 76

Prilog – 2:

Anton Majnik, učitelj, tigrovec in partizan⁹

Anton Majnik (1905–1943)

(Vir: Google, Slike)

Rojen je bil 25. 4. 1905 v vasi Volče pri Tolminu. Končal je učiteljske v Tolminu in Vidmu, vendar zaradi svojega protifašistične usmerjenosti ni dobil stalnega delovnega mesta. Leta je z Albertom Rejcem in Zorkom Jelinčiče sodeloval pri ustanavljanju organizacije TIGR. Aktivno je sodeloval v kulturnem in prosvetnim življenju na Primorskem, pa tudi pri raznih sabotažnih in terorističnih akcijah. Po letu 1930 je zbežal v Slovenijo.

Dobil je učiteljsko mesto v Zvirčah v Suhi Krajini, leta 1936 pa je bil premeščen v Ribnico. Bil je tudi dirigent godbe na pihala, sodeloval pa je tudi v dramski sekciji in pevskem zboru.

Aktivno je sodeloval z Danilom Zelenom, vojaškim vodjem organizacije TIGR. Bil je tudi tajnik mladinske organizacije Jadranska straža.

Ob začetku 2. svetovne vojne je bil premeščen v Kostel ob Kolpi, kjer je bil tudi mobiliziran v VKJ. Po kapitulaciji se je vrnil v Ribnico in s pomočjo Jožeta Zalarja organiziral skrivanje tigrovske trojke Zelen – Kravanja – Majnik. 13. maja 1941 so bili odkriti v gozdarski koči na Mali gori, kjer je v oboroženem spopadu padel Danilo Zelen, ranjen in ujet Ferdo Kravanja, sam pa se je predal in kmalu zatem pobegnil.

Pridružil se je prvi ribniški partizanski četi, pozneje pa je bil komisar čete v krimskemu odredu. Bil je tudi aktiven kot član okrožnega odbora OF v Ribnici.

---

⁹ Povzeto po: PSBL.

Anton Majnik – padel 21- 11. 1943 v Ribnici
(Vir: Google, Slike)

Padel je 21. 11. 1943 sredi Ribnice pod streli domobranske patrolje.